

LECTIO XX : ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΙΣ ΚΟΥΡΤΙΝΕΣ Ή ΠΩΣ Ο ΚΛΑΥΔΙΟΣ
ΕΓΙΝΕ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑΣ

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Άσκηση Ι.

Να σχηματιστούν οι μετοχές του ενεστώτα και του μέλλοντα των ρημάτων capio, recedo, prorepro, animadverto, saluto, adduco, impono.

Λύση

Μετοχή Ενεστώτα	Μετοχή Μέλλοντα
capiens (capientis)	capturus, -a, -um
recedens (recedentis)	recessurus, -a, -um
prorepens (prorepentis)	prorepturus, -a, -um
animadvertens (animadvertentis)	animadversurus, -a, -um
salutans (salutantis)	salutaturus, -a, -um
adducens (adducentis)	adducturus, -a, -um
imponens (imponentis)	impositurus, -a, -um

Άσκηση II.

Εκφώνηση

Να χαρακτηριστούν από συντακτική άποψη οι μετοχές του κειμένου (α) σύγχρονο, προτερόχρονο, υστερόχρονο, (β) επιθετικές, επιρρηματικές (είδος), κατηγορηματικές· να υποδειχθεί το υποκείμενό τους.

Λύση

μετοχή	σύγχρονο / προτερόχρονο / υστερόχρονο	είδος	Υποκείμενο μετοχής
exclusus	προτερόχρονο	χρονική	Claudius
exterritus	προτερόχρονο	αιτιολογική	Claudius
praetenta	προτερόχρονο	επιθετική	vela
discurrens	σύγχρονο	επιθετική / χρονική	miles
latentem	σύγχρονο	κατηγορηματική	eum
extractum	προτερόχρονο	χρονική	eum
moriturum	υστερόχρονο	αιτιολογική	eum

Άσκηση III.

Να τεθεί στην περιφραστική συζυγία (εν. , παρ. , μέλλ.) η πρόταση imperium capio.

Λύση

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ
imperium capturus-a-um sum	imperium capturus-a-um eram	imperium capturus-a-um ero
imperium capturus-a-um es	imperium capturus-a-um eras	imperium capturus-a-um eris
imperium capturus-a-um est	imperium capturus-a-um erat	imperium capturus-a-um erit
imperium capturi-ae-a sumus	imperium capturi-ae-a eramus	imperium capturi-ae-a erimus
imperium capturi-ae-a estis	imperium capturi-ae-a eratis	imperium capturi-ae-a eritis
imperium capturi-ae-a sunt	imperium capturi-ae-a erant	imperium capturi-ae-a erunt

Άσκηση IV.

Να σχηματιστεί το απαρέμφατο του μέλλοντα των ρημάτων discedo και saluto.

Λύση

ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ
discessurum, -am, -um esse	discessuros, -as, -a esse
salutaturum, -am, -um esse	salutatueros, -as, -a esse

ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Άσκηση Ι.

Να μεταφερθούν τα παρακάτω ονόματα στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού:

nomen	
caedis	
foribus	
castra	
die	

Λύση

nomen	nomina
caedis	caedium
foribus	fori
castra	castrum
die	diebus

Άσκηση II.

Να μεταφερθούν τα παρακάτω επίθετα στα άλλα δύο γένη (να διατηρηθεί ο αριθμός και η πτώση):

αρσενικό	θηλυκό	ουδέτερο
		paulo
tristis		

Λύση

αρσενικό	θηλυκό	ουδέτερο
paulo	paulā	paulo
tristis	tristis	triste

Άσκηση III.

Να γίνει χρονική αντικατάσταση των παρακάτω ρημάτων: cepit, delatus est.

Λύση

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	capit	defertur
ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	capiebat	deferebatur
ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	capiet	deferetur
ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ	cepit	delatus est
ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ	ceperat	delatus erat
ΣΥΝΤΕΛΕΣΜΕΝΟΣ Μ.	ceperit	delatus erit

Άσκηση IV.

Να εντοπίσετε τον συντακτικό ρόλο των παρακάτω λέξεων:

paulo	
post	
in castra	
Postero die	
imperator	

Λύση

paulo	οργανική αφαιρετική του μέτρου ή της διαφοράς στο post
post	επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο prorepsit
in castra	εμπρόθετος προσδιορισμός κίνησης σε τόπο στο delatus est
Postero die	ομοιόπτωτος, επιθετικός προσδιορισμός στο die τοπική αφαιρετική του χρόνου στο factus est
imperator	Κατηγορούμενο στο Claudius λόγω του συνδετικού factus est

Άσκηση V.

Να σημειώσετε Χ στο σωστό ή το λάθος επιβεβαιώνοντας ή απορρίπτοντας το περιεχόμενο των παρακάτω προτάσεων:

	Σ	Λ
a. Ο τύπος <i>anno</i> είναι δοτική ενικού	☐	☐
b. Η αιτατική πληθυντικού του <i>nomen</i> είναι <i>nomines</i>	☐	☐
c. Η γενική πληθυντικού του <i>caedis</i> είναι <i>caedium</i>	☐	☐
d. Η γενική πληθυντικού του <i>pedes</i> είναι <i>pedum</i>	☐	☐
e. Η γενική πληθυντικού του <i>praetenta</i> είναι <i>praetentium</i>	☐	☐
f. Ο αντίστοιχος τύπος α' προσώπου του <i>suos</i> είναι <i>nostros</i>	☐	☐
g. Η ίδια πτώση ενικού του <i>his</i> είναι <i>huic</i>	☐	☐
h. Η ονομαστική ενικού του τύπου <i>moriturum</i> είναι <i>mortuus</i>	☐	☐
i. Η ονομαστική ενικού του <i>die</i> είναι <i>dies</i>	☐	☐

Λύση

- a. Λ,
- b. Λ,
- c. Σ,
- d. Σ,
- e. Λ,
- f. Λ,
- g. Λ,
- h. Λ,
- i. Σ

Άσκηση VI.

Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

- i. **cepit**: το β' ενικό πρόσωπο της οριστικής του παθητικού ενεστώτα και μέλλοντα.
- ii. **exclusus**: το β' ενικό πρόσωπο της οριστικής του ενεργητικού μέλλοντα.
- iii. **recesserat**: το β' πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής του ενεργητικού μέλλοντα και το απαρέμφατο του ενεστώτα μέσης φωνής.
- iv. **exterritus**: το β' ενικό πρόσωπο της οριστικής του ενεργητικού παρακειμένου.
- v. **adgnovit**: το β' πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής του ενεργητικού παρατατικού και του παθητικού συντελεσμένου μέλλοντα (στο ίδιο γένος).
- vi. **factus est**: τα απαρέμφατα ενεστώτα και μέλλοντα στην ίδια φωνή.

Λύση

- i. caperis/re-capieris/re,
- ii. excludes
- iii. recedetis, recedi,
- iv. exterruisti
- v. adgnoscebatis, adgniti eritis,
- vi. fieri, factum iri

Άσκηση VII.

Να διαγράψετε στις παρακάτω προτάσεις το σκέλος που περιέχει λάθος.

- α) Το aetatis είναι γενική κτητική ή γενική διαιρετική στο anno.
- β) Το Hermaeum είναι κατηγορούμενο ή παράθεση στο nomen.
- γ) Το caedis είναι γενική αντικειμενική ή γενική υποκειμενική στο rumore.
- δ) το latentem είναι κατηγορηματική ή επιθετική μετοχή.
- ε) Το suos είναι γενική κτητική ή επιθετικός προσδιορισμός στο commilitones.

Λύση

- α) ~~γενική κτητική~~,
- β) ~~κατηγορούμενο~~,
- γ) ~~γενική υποκειμενική~~,
- δ) ~~επιθετική~~,
- ε) ~~γενική κτητική~~

Άσκηση VIII.

Στις παρακάτω προτάσεις να μετατραπεί η ενεργητική σύνταξη σε παθητική.

1. Claudius quinquagesimo anno aetatis suae imperium cepit mirabili quodam casu.
2. Discurrens miles pedes eius animadvertit.
3. Eum (miles) latentem adgnovit.
4. (miles) extractum imperatorem eum salutavit.

Λύση

1. A Claudio quinquagesimo anno aetatis eius imperium captum est mirabili quodam casu.
2. A discurrente/i* milite pedes eius animadversi sunt.
3. A milite is latens adgnitus est.
4. A milite is extractus imperator salutatus est.

*discurrente/i :κατάληξη -e ως χρονική μετοχή και - i ως επιθετική μετοχή που λειτουργεί ως επιθετικός προσδιορισμός.

Άσκηση IX.

Στις παρακάτω προτάσεις να μετατραπεί η παθητική σύνταξη σε ενεργητική.

Ab his (is) in castra delatus est tristis et trepidus.

Postero die Claudius (a militibus) imperator factus est.

Λύση

Hi in castra detulerunt eum tristem et trepidum.

Postero die milites Claudium imperatorem fecerunt.

Άσκηση IX.

Paulo post: Να αποδώσετε την ίδια επιρρηματική έννοια με εμπρόθετο προσδιορισμό.

Λύση

post paulum

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΡΟΧΩΡΗΜΕΝΟΥΣ

Άσκηση Ι.

Να αναγνωρίσετε πλήρως τις δευτερεύουσες προτάσεις του κειμένου (εισαγωγή, εκφορά, συντακτική λειτουργία)

Λύση

A) cui nomen est Hermaeum: δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική πρόταση στο *in diaetam*. Εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία *cui*, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει πραγματικό γεγονός και μάλιστα χρόνου ενεστώτα, επειδή αναφέρεται στο παρόν.

B) dum obvia turba quasi moriturum eum miseratur: δευτερεύουσα χρονική πρόταση, ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας «*Ab his in castra delatus est tristis et trepidus*». Εισάγεται με τον χρονικό σύνδεσμο *dum*, εκφέρεται με οριστική γιατί εκφράζει μόνο τον χρόνο και, μάλιστα, χρόνου ενεστώτα αντί του αναμενόμενου παρατατικού (λατινισμός), γιατί δηλώνει το σύγχρονο και μάλιστα μια συνεχιζόμενη πράξη στη διάρκεια της οποίας συμβαίνει η πράξη του ρήματος της κύριας πρότασης (*delatus est*).

Άσκηση II.

Να αναλυθούν οι υπογραμμισμένες μετοχές σε προτάσεις:

- i. Exclusus ab insidiatoribus Caligulae, recesserat in diaetam.
- ii. Paulo post rumore caedis exterritus prorepsit ad solarium proximum.
- iii. inter vela praetenta foribus se abdidit.
- iv. Discurrens miles pedes eius animadvertit.
- v. Extractum imperatorem eum salutavit.
- vi. dum obvia turba quasi moriturum eum miseratur.

Λύση

- i. Exclusus ab insidiatoribus Caligulae, recesserat in diaetam.

(Claudius) cum exclusus esset ab insidiatoribus Caligulae, recesserat in diaetam.

ή

(Claudius) postquam exclusus erat/est ab insidiatoribus Caligulae, recesserat in diaetam.

- ii. Paulo post rumore caedis exterritus prorepsit ad solarium proximum.

Αντικειμενική αιτιολογία:

Paulo post, quod rumore caedis (Claudius) exterritus erat, prorepsit ad solarium proximum.

Υποκειμενική αιτιολογία:

Paulo post, quod rumore caedis (Claudius) exterritus esset, prorepsit ad solarium proximum.

Αιτιολογία ως αποτέλεσμα εσωτερικής λογικής διεργασίας:

Paulo post, cum rumore caedis (Claudius) exterritus esset, prorepsit ad solarium proximum.

- iii. Inter vela praetenta foribus se abdidit.

Inter vela, quae praetenta erant foribus se abdidit.

iv. Discurrens miles pedes eius animadvertit.

Dum miles discurrit, pedes eius animadvertit. ή Cum miles discurreret, pedes eius animadvertit. (ανάλυση της μετοχής σε χρονική πρόταση).

Miles, qui discurrebat, pedes eius animadvertit. (ανάλυση της μετοχής σε αναφορική πρόταση).

v. Extractum imperatorem eum salutavit.

Cum miles Claudium extraxisset, imperatorem eum salutavit (Cum Claudius extractus esset, miles imperatorem eum salutavit).

Postquam/ut miles Claudium extraxit/extraxerat, imperatorem eum salutavit (Postquam/ut Claudius extractus est/erat, miles imperatorem eum salutavit).

vi. dum obvia turba quasi moriturum eum miseratur.

Dum obvia turba eum miseratur, quod is moriturus esset. (υποκειμενική αιτιολογία)

Άσκηση III.

Να εντοπίσετε τους προσδιορισμούς του χρόνου στο κείμενο.

Λύση

anno: απλή τοπική αφαιρετική του χρόνου στο *cepit* (δηλώνει το πότε). Ο χρόνος εκφέρεται απρόθετα, γιατί συνοδεύεται από επιθετικό προσδιορισμό.

exclusus: χρονική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος, δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

post: επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο *progrepsit*.

discurrens: χρονική μετοχή, συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος, δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν. [Είναι δυνατόν να εκληφθεί και ως επιθετική]

extractum: χρονική μετοχή, συνημμένη στο αντικείμενο του ρήματος, δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

dum obvia turba quasi moriturum eum miseratur: δευτερεύουσα χρονική πρόταση, ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας «Ab his in castra delatus est tristis et trepidus».

die: απλή τοπική αφαιρετική του χρόνου (δηλώνει το πότε) στο *factus est*. Ο χρόνος εκφέρεται απρόθετα, γιατί συνοδεύεται από επιθετικό προσδιορισμό.

Άσκηση IV.

Να συμπληρώσετε τον πίνακα με τους αντίστοιχους τύπους των επιθέτων στους άλλους 2 βαθμούς:

ΘΕΤΙΚΟΣ	ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ	ΥΠΕΡΘΕΤΙΚΟΣ
mirabili		
		proximum
tristis		
postero		

Λύση

ΘΕΤΙΚΟΣ	ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ	ΥΠΕΡΘΕΤΙΚΟΣ
mirabili	mirabilior	mirabilissimo
(prope)	propius	proximum
tristis	tristior	tristissimus
postero	posterior	postremo/postumo

Ημερομηνία τροποποίησης: 04/11/2021